



UNIVERSITÄTS-  
BIBLIOTHEK  
PADERBORN

## Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. D. Ioannis Ivsti Lanspergii, Natione Bavari, Illvminati  
Ac Religiosissimi viri, Carthusiae Coloniensis ante annos  
centum Vicarii, & Magistri Nouitiorum laudatissimi Opera**

In Qvinque Tomos Distributa, à mendis expurgata, veteri integritati  
restituta, & indicibus locupletata

De Tempore

**Landsberg, Johannes Justus**

**Coloniae Agrippinae, 1631**

Mali vtilis sunt bonis; & quando eueledi & quando sint tollerandi, Sermo.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-47044](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-47044)

1. Cor. 9.  
Matth. 3.

semina sua. Venientes autem venient cum exultatione, portantes manipulos suos. Et Paulus. Qui parce seminat, parce & metet. Quodcumque ergo seminaverit homo, hoc & metet. Colligit, inquit messoribus, primum zizania, hoc est, separate eos de medio iustorum. Hinc colligitur, quod reprobi primum recipiant iudicium, ut ante audiant ipsi sententiam grauem damnationis, quam sancti ascendant cum Christo in caelum. Cum quibus benedictionem suam tunc nobis quoque Christus largiatur, qui cum Patre & spiritu Sancto uiuit & regnat Deus, Amen.

SERMO DE EADEM DOMINICA.

*Mali uiles sunt bonis, & quando euellendi quando sint tolerandi.*

**S**inite ea crescere vsque ad messem. Matthaei XIII. Verba sunt hodierni Evangelij, quibus interrogatus Dominus, an mali cum bonis sint tolerandi, respondent utrunque & lolium & triticum simul crescere debere, tamen non a se zizania, sed bonum tantum semen esse seminatum) ne dum zizania putaretur eradicari, euellatur simul & triticum. Voluit autem nos docere, impossibile fore, ut omnis zizania euellatur a tritico, hoc est, ut omnes mali separentur a bonis. Nec etiam expediret, ut soli boni simul essent: quandoquidem exercenda, perficiendaque nullum virtutis haberent exercitium boni absque malis. Multa autem bonis proueniunt bona a malis. Si enim non essent mali, cessarent multa opera bona, puta eruditiones sacrae, correptiones, monitiones, exhortationes, orationes, quae sunt pro maiorum correctione. Quando ergo zizania omnis tolleretur, multum euelleretur tritici, id est, magna pars bonorum operum interiret, propterea quod tunc locum non haberent multa exercitia bona. Sic Apostolus dicit: *Operet haereses esse, ut qui probati sunt, manifesti fiant.* Quid enim tam clarum, lucidamque reddit fidem nostram, sacramque Scripturam, quam persecutio haereticorum: Illis enim falsitatem praedicantibus necesse erat doctores veritatis sudare, operamque omnem nauare ac quaerere, quibus locis impietatem euincerent, quibus argumentis rationibusque haereticorum errores confutarent. Vnde vehementer illustrata est Ecclesia. Si nullus fuisset haereticus, non haberemus fulgida scripta patris Augustini, multa nobis deservient ex Hieronymo praecleara monumenta, ex veteribus item alijs admiranda nobis multa deessent. Itaque si Christus flagellat omnem filium, quem recipit, quis nos flagellaret, id est, per quos Deus flagellaret suos filios, si non mali superessent, qui torquerent? Ad quid autem mali torquent nos? ut idonei dignique efficiamur regno caelorum. Et quid melius regno caelorum? Quid vilius? Vide, haec per malos homines praestat nobis Deus. Sed absit ut propterea, quia nobis sunt persequendo utiles, ut in hoc etiam sibi sint utiles. Absit ut iuxta id, quod Deus per malos nobis praestat, etiam illis retribuatur Deus. Non iuxta hoc eis retribuit, nec ministros eos, ut pote flagellatores suos agnoscat, nec quia nos Deus purgare voluit, & illi nos purgauerunt, ideo Deo obedierunt. Sed nobis reddit iuxta patientiam nostram, & illis reddet secundum malitiam eorum. De hoc Augustinus diffusè tractas illum Psalmum: Deus ultionum Dominus. Videte (inquit) quanta nobis praestitit Deus, de ipso immanissimo scelere proditoris. Iudas quippe tradidit ad passionem Filium Dei,

Mali quantum profunt bonis.

1. Cor. 11.

Haeretici quantum profunt & celestibus.

Hebr. 12.

Augustin.

Dei, & tamen hinc animu poam e Hoc fe Qu se nas agi Gratia Patris praestit & seu Christas iust uertem telligi nan) cando nuans danu rum e tingui suana rorem omni medic rum, Scrip clefia hac se corru secula fieri D habea (vt ha bet sic bent p gui, i tur v sicut de m hoc ptere cand zeni non

Dei, & per passionem Filij Dei omnes gentes redemptæ sunt ad salutem, nec tamen pro salute gentium merces tradita est Iudæ, sed pro malitia eius, delictum eius supplicium retributum est. Nam si traditio, & non tradentis animus considerandus est, hoc fecit Iudas, quod fecit Deus pater, de quo scriptum est: *Quia proprio Filio suo non pepercit Deus, sed pro nobis omnibus tradidit illum.* Roman. 8.

Hoc fecit Iudas, quod fecit ipse Dominus Christus, de quo scriptum est: *Qui seipsum tradidit oblationem, & hostiam Deo in odorem suavitatis.* Et tamē gratias agimus Deo, qui vnico Filio suo nō pepercit, sed pro nobis tradidit eū. Ephes. 5.

Gratias agimus Filio, qui seipsum tradidit pro nobis, & in eo voluntatem Patris impleuit. Et detestamur Iudam, de cuius facto tantū beneficiū nobis præstitit Deus, & rectē dicimus: *Reddidit ei Dominus secundum iniquitatem eius, & secundum malitiam eius disperdidit eum.* Roman. 8. Psalm. 91. Math. 6.

Non enim ille pro nobis tradidit Christum, sed pro argento, quo vendidit eum. Sicut ergo malis obest bonitas iustorum, sic bonis prodest iniquitas impiorum. Hæc Augustinus. Aduertendum est autem diligenter (si quis hunc textum velit de hæreticis intelligi, nam si super verbo diuino zizania, id est, dogma peruersum seminant) quod Dominus causam assignans, quare hæreticos dixerit non eradicandos, hoc inducit, ne fortē euellatis cum zizania simul & triticum, infirmans in hoc casu nullum esse fructum exterminij eorum. Ne tamen credantur placere Deo vitia & mala eorum, præmonens dicit, quid sit futurum eis tempore messis, quomodo in fasciculos sint ligandi, & igne inextinguibili comburēdi. Colligitur igitur hoc, vbi hæretici nocēt fidei Christianæ, vbi nocent animabus, quotidie animas Deo abstrahentes, & in errorem mittentes, & quando satis moniti, & semper incorrigibiles (vt ferè omnium est hæreticorum consuetudo) inueniuntur: ibi, inquam, sunt de medio tollendi. Neque enim minori cura est agendum pro salute animarum, quàm pro salute corporum, aut pro Reipublicæ salute, idē iuxta aliā Scripturam dicentem: *Auferte malum de medio vestri.* Primò enim sunt ab Ecclesia de medio fratrum, id est, de communione fidelium separādi (est enim hæc separatio medicinalis.) Qui si non correxerint se, sed præbuerint se in corruptionem multorum, multosq; seducant, sunt etiam tradendi iudicio seculari, de quibus quid sit faciendū, leges declarant. Et hoc non prohibet fieri Dominus, si modò ita abscindi possint, ne simul pati, perireq; propterea habeant innocentes fideles. Nam quod pro multorum est salute institutum (vt hæretici, qui maximè & præ omnibus nocent, exterminentur) non debet fieri, vbi contra est multorum salutem. Vbi ergo hæretici principū habent protectionem ac fauorem, nec euocari, euinciq; possunt, nec etiam argui, sed timeretur, expectareturq; bonis persecutio, si punirentur, plerentur ve morte corporali, tolerandi sunt potius, quàm persequendi, no fortē sicut Dominus dicit, cum euellimus zizamam, hoc est, quum hæreticum de medio tollimus, multò id pluribus noceat, quàm si fuisset dissimulatus, hoc est, si eius punitio aut sublatio causa fuerit, vt æque, aut maiorem propterea sustineat persecutionem fideles, tunc est dissimulādum, Deusq; inuocandus, vt fidei suæ, quibusq; suis prouideat. Non est autem tacendum, zizania quædam esse, quæ seminat diabolus, aut etiam propria malitia, quæ non sunt dissimulanda, sed maghō zelo, quantocius extirpāda. Sunt autem

R vitia,

F. VI  
21

Vitia sub virtutum specie se palliantia.

vitia, quæ sub virtutum specie occultantur, & nonnunquam faciem induit virtuti, virtutesq; ab ignorantibus nominantur. Hæc extirpanda sunt magna diligentia. Periculosum enim est valde, dum vitia virtutes creduntur, dum superbia mentitur se humilitatem, dum ira iustitiæ zelû, dum amor carnalis charitatem se nominat.

Superbia sub cuius virtutis specie lateat.

Vt igitur videamus, contingit primo superbiam latere sub specie zeli aut iustitiæ. Sunt enim, qui aliena carpunt vitia, & si modica sunt, eadem etiam aggravant, iudicantes grauitè & damnantes, quo ipsi præstantiores, perfectiores quæ his, quos vituperant, habeantur. Sunt quibus dominandi appetitus dominatur. Hi fatagunt sub specie zeli alios sibi committi instruendos, vt à discipulis magistri, à subditis patres appellentur. Latetque nonnunquam ipsos quoque superbia hæc, vt quasi per esuriam iustitiæ videantur sibi magisterium, officium ve aliquod appetere, vt profint multis, vt ædificent & plantent. Sed non raro mentita est iniquitas sibi ipsi, quia si rectè & omnes cordis sui latebras scrutarentur, inuenirent sibi dulcius arridere, præesse, quàm prodesse. Quod inde liquet. Nam dum quod cupiunt, assequuti fuerint, tamen in principio aliquam ostendent diligentiam, paulo post id, ad quod videbantur anhelare, puta eruditionem, ædificationem, exhortationes, deuotionis studium simul cum lectione negligunt. Secundo

Iere. 1. Psalm. 26.

sub specie humilitatis pallear se superbia, nam humiliando se nascitur superbia. Exercitia enim humilitatis, vt sunt vilitas in vestibus, paupertas in rebus, cum infimis conuersari, honores spernere, gloriam fugere, plerumq; superbiam inducunt. Adeo difficile est discernere inter veræ falsæq; humilitatis signa, adeoque est rarum à virtutibus vitia prudenter secernere. Est autem vitium quoduis latens eo periculosus, quo minus manifestum. Noxium autem est magis omnino, vbi etiam ab eo quæ obsidet, virtus putatur. Sunt præterea bona alia innumerabilia, sub quorum specie se ingerit superbia, vt dum bonum quæri putatur, non virtuti, sed vitio seruiatur. Quod

Superbia sub humilitatis specie vitiose decipiat.

quid aliud est, quàm zizania super tritico seminata ab homine inimico? Simili modo fit in auaritia, quam inimicus superseminat sub specie triplicis boni. Fingit enim licitum esse thesaurizare sub specie prouidentia, vt suæ aliorumq; necessitati prouideat. De hoc vitio Gregorius dicit: Auaritia deuictum animû quasi ex ratione solet exhortari dicens: Valde sine culpa est, quod quædam habenda concupiscis, quæ non multiplicari appetis, sed egerè pertimescis. Secundo sub pietatis colore seminatur. Auari enim congregant & multa retinent beneficia sacerdotes, vt magna condant testamentis, vt sacerdotia dotent, vt eleemosynas tribuant, & sub illa quidem specie congregant, quum in vita tamen nihil horum efficiant, quippe qui à pecunijs non possint separari. Deinde quanta superseminat, quæ pertinent ad carnalem amorem, seu luxuriam sub specie amicitia, aut sancti amoris? Nam cõglutinat diuersi sexus homines amore iniquitissimo, vt nihil cogitare, nihil loqui illis libeat, nisi de amata (vt ita loquar) persona. Collocutio eorû inestimabilis est, salutationes infinitæ, literæ dulcissimæ inter eos, & creberrimæ, munuscula gratissima, nunciaciones lepidissimæ. In his quasi dormire videtur hostis infernalis, donec sic agglutinati fuerint, vt alteri alter nihil negare possit, tunc primum erigit se inimicus, & libidinum stimulis, ut

Auaritia sub cuius virtutis specie se ingerat. Gregor.

vt nunquam

Luxuria que sese fuce pallear.

vt nunquam

verumque, aut infirmiore concutit. Quo tandem emergant huiusmodi, aut quo sine consument hunc amorem, quem ab initio spirituales putant, verecundum est dicere. Seminavit enim inimicus zizaniam super semine iusto & sancto charitatis. Eamus ad acediae semen, quod sub specie discretionis & propriae compassionis seminatur. Indulgetur enim ventri, indulgetur somno, indulgetur denique alijs solatijs carnis nimium, sub specie, ne nimia austeritate sibi ipsi noceat. De hac inertia, ac acedia Augustinus loquens, dicit: Acedia & ignavia dicunt: Si lectioni continuo studio infatigabilis, oculorum caliginem incurris. Si indefinenter lachrymas fuderis, ipsos etiam oculos amittis. Si quotidiano te labore afficis, ad opus spirituale quando furges? Est nihilo minus alia fraus, qua sub specie virtutis acediam diabolus seminat. Nam aliquos ubi viderit virtutis studiosos atque superbiorum hostes, eis suadet à bonis operibus quiescere, ne magni reputentur & sancti: sed potius quiescant à bonis studijs, operibusque, ut viles, humiles, & ignoti maneat mundo, & ut delitescant in humilitate viuentes.

Hoc modo ubique super Christi doctrinam sanctam & salutarem supereminat diabolus dogma pestiferum suum haereticorum, malorumque hominum, quod tamen eradicari vetat (ut dixi) in hoc solo casu, ubi comode id fieri nequit, ut eradicetur sola zizaniam, absque graui turbatione electorum Dei. Nam, si id fieri potest, ut tritico saluo euellantur zizaniam, nequaquam prohibet quin euellantur. Quomodo enim velit zizaniam gratuari triticum, ubi separari possunt, quando adeo diligit triticum, ut ne ipsum euellatur, simul zizaniam quoque propterea tolerat? Habemus autem exemplum de haereticis, impijsque exterminandis in zelo Mosis, qui postquam populum Israel adorasse cognouit vitulum, Leuitis praecepit vir alioqui mitissimus iubente Domino, dicens: *Ponat vir gladium super femur suum. Ite & redite de porta usque ad portam, per medium castrorum, & occidat unusquisque fratrem suum, & amicum, & proximum suum* Ceciderunt autem die illa quasi viginti tria milia hominum. Simili modo in Numeris legimus praecepto Mosis de his, qui iniriati sunt Beelphegor, hoc est, qui fornicati fuerant cum filiabus Moab, & adorauerunt deos earum, caesa viginti quatuor milia virorum. Non leuiore pestem inferunt haeretici animabus alienis, quam hi praefati sibi ipsis. Atque ideo ubi segregari possunt, & emendare se nolunt, non sunt tolerandi. Discamus postremo oportet hic vigilare aduersus insidias diaboli, ne seminet intra nos, id est, exufflet, & incedat malas cogitationes. Quarum si semina in nos iecerit, hoc est, primos excitationis motus, enitendum ne permittantur crescere, sed in initio eradicentur. Mora enim robur illis praestat, ut eo difficilius tandem euellantur, quo diutius in nobis iacuerint. Addat nobis Dominus virtutem, & fortitudinem ad contutandam cordis nostri mundiciam, & illuminet intellectum nostrum, quo prudenter omnes diaboli technas euadere, omnia retia eius dirumpere, & cuncta ipsius semina valeamus eradicare, per Christum Dominum nostrum, qui est benedictus in secula, Amen.

Acedia sub  
cuius virtu-  
tis specie se  
abcondat.

Augustin.

Numer. 11.

Exod. 12.

Numer. 25.

Vigilantia  
quanta opus  
sit aduersus  
fraudes dia-  
bolum.